

Frank Miller i Will Eisner en un moment de la conversa que recull el llibre 'Eisner/Miller'. NORMA EDITORIAL

Paraules que dibuixen

Còmic

Eisner/Miller

Will Eisner i Frank Miller

Norma Editorial. Barcelona, 2005

Josep Gálvez

Eisner/Miller és un llibre oral perquè recull una llarga conversa, dividida en trenta capítols, que va tenir lloc el maig del 2002 entre Will Eisner i Frank Miller, dos autors separats per l'edat –uns trenta anys–, que van entrar al món del còmic en dues etapes diferents, que també tenen posicions divergents

sobre el que volen narrar, però que convergeixen en el respecte que ha merescut la seva obra i en l'estima i valoració que tots dos li atorguen a aquest mitjà d'expressió artística.

El lector participa d'aquest espai relacional de complicitat que s'estableix entre professionals quan parlen de la seva creació, sobre el producte, el format, les tècniques, el color, el blanc i negre, el procés creatiu: el llapis, l'entintat, el color, l'ús de l'ordinador, la representació del temps i del moviment, el plaer de dibuixar, de suggerir més que representar, de fer par-

ticipar al lector i de la voluntat de comunicar més que fer una obra estètica.

L'altre gran atractiu d'aquest llibre és veure com a poc a poc les seves paraules, moderades per Charles Browstein, dibuixen amb amenitat i encert l'evolució de la historieta nord-americana des del naixement dels *comic-books* de superherois fins a l'expansió actual de les novel·les gràfiques. En aquest sentit és significatiu la coincidència a assenyalar l'aparició del còmic *underground* com l'inici d'un canvi substancial relacionat amb la llibertat te-

màtica i la reivindicació dels drets d'autor, aspectes que defineixen l'etapa actual en què apareix una nova generació d'autors amb més voluntat d'expressar-se que d'aconseguir productes destinats a ser supervendes. Són els continuadors del camí que Eisner, mort l'any passat, va obrir amb el seu retorn el 1978 al món dels còmics amb *Contrato con Dios*, obra que, segons les seves paraules, va crear per donar resposta a dos plantejaments: comprovar l'existència d'un públic potencial i satisfer el desig i la necessitat de dir coses diferents.

Tirant de veta

Infantil i juvenil

Tirant lo Blanc explicat als infants

Versió de Rosa Navarro
Traducció de Pau Joan Hernández
Il·lustracions de Francesc Rovira
Edebé. Barcelona, 2005
A partir 9 anys

Tirant lo Blanc

Versió de Josep Palomero
Il·lustracions de Manuel Boix
Bromera. Alzira, 2005
A partir 12 anys

Andreu Sotorra
www.andreusotorra.com

Han coincidit, noves de trinca, dues versions de *Tirant lo Blanc*, en edicions de luxe, il·lustrades a consciència, impreses en bon paper –cuixé, cuixé!, i amb volums de dimensions respectables. En aquest cas, les efemèrides no hi tenen res a veure. És la influència de l'any del Quixot el que ha fet que dues editorials hagin posat a l'abast dels lectors joves i no tan joves aquestes versions que coincideixen a justificar-se dient que Cervantes va posar Tirant en boca del seu Quixot.

Per tant, els més curiosos, en poden fer una doble lectura, establir semblances i diferències i, fins i tot, mirar de comparar-les, si volen, amb l'original de Joanot Martorell, per detectar-hi les llicències dels adaptadors. Deixem, però,

aquesta lloable missió per als estudiosos i fixem-nos en el que les fa recomanables.

La versió castellana de Rosa Navarro, que ha traduït al català Pau Joan Hernández, per a Edebé, s'adreça a lectors principiants. El to que utilitza l'adaptadora és clarament el del conte. I les il·lustracions de Francesc Rovira s'adapten, també amb afabilitat, a aquest sector. En l'edició de Bromera, en versió de Josep Palomero, el to demana que els lectors tinguin ja un nivell de maduresa. I les il·lustracions de Manuel Boix s'adrecen a una lectura visual més capaç de reinterpretació. Es podria dir que si Josep Palomero ressegueix més estrictament l'original, Rosa Navarro n'extreu els elements clau, els més aventurers, i els mou amb llibertat, sense fugir, però, del que li marca Joanot Martorell.

Tant el volum d'Edebé, editat simultàniament en català, gallec, basc i castellà, i el de Bromera, en català i, posteriorment, en castellà, han sobrepassat, només d'aparèixer, segons dades editorials, els 20.000 exemplars venuts. Com si d'un Harry Potter local es tractés, el cavaller Tirant viu un moment dolç i està tirant de veta, si tenim en compte que està a punt de ser també tot un personatge de pel·lícula.

L'últim refugi

Núria Pradas. Il·lustracions de Lluís Masachs. Alfaguara - Grup Promotor. Barcelona, 2005

A partir 12 anys

Entre el segle XXI i el segle XIII hi ha diferències notables. Dos joves segueixen els passos del camí dels Bons Homes. Mentrestant, en un temps reculat, els càtars, en terres occitanes, veuen com perilla el seu futur.

Quina família!

Núria Pradas. Il·lustracions d'Eva Sans. La Galera. Barcelona, 2005

A partir 8 anys

Si un gos es diu Plató i, a més, pensa, ¿què li pots demanar més? A través d'aquesta relació entre la jove protagonista i el seu gos, el lector coneixerà també l'entrellat d'una família, tortuga inclosa.

Manhattan

Núria Pradas. Editorial Baula Barcelona, 2005. A partir 12 anys

La protagonista de la novel·la vol arribar a treballar amb el dissenyador de moda més important del món. Però per això ha de deixar el poble on viu, fer de cosidora i aconseguir canviar per enlluernar qui l'ha de portar ben amunt.

Volem una Barbie fallera

Freakando

Barbie

Col·lecció Festivals del Món

Mattel

Carles Santamaria

La imparable maquinària industrial xinesa s'atura un cop a l'any, tot coincidint amb l'Any Nou xinès. És aleshores quan els eficaços treballadors orientals deixen els seus llocs de treball durant un parell de setmanes per retrobar-se amb els seus. Milions d'obres fan milers de quilòmetres per viure uns dies d'esbarjo als poblets agraris de l'interior, lluny de les grans àrees industrials.

Barbie, la nina *pija* més internacional del món mundial, s'ha sumat a la celebració vestida de festa a la manera oriental amb un conjunt entallat de colors vermell i or. L'elegant vestit inclou motius florals i unes trames de fons. Els complements són braçalets daurats i un collar mandarí, sense oblidar unes precioses sabates vermelles. El pentinat reproduceix el que les dones xineses porten per a les grans ocasions.

Aquesta caracterització oriental de la Barbie respon a l'estratègia de Mattel, la seva empresa fabricant, d'apropar-se a una certa diversitat cultural, alhora

que fer augmentar el col·leccionisme i les vendes. Perquè aquesta nina ha esdevingut un fenomen planetari, que s'adapta als canvis en els gustos del públic. Fins i tot, li han canviat la imatge al Ken, el seu nòvio de plàstic, per fer-lo més modernet.

El que estaria bé es que vestissin la Barbie de fallera valenciana, ara que s'acosta Sant Josep. Però el que és segur que trobarem a les botigues xineses de la dreta de l'Eixample de Barcelona són rèpliques gairebé idèntiques de la nina. Els espavilats industrials i comerciants vendran la seva pròpia *Balbi*. Com al 007, tampoc els cal llicència.